

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 615/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Annou Drugdovou, advokátkou, Námestie slobody 25, Humenné, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Cpr/5/2024 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Cpr/5/2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Prešov **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 13Cpr/5/2024 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré je jej Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. augusta 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v označenom

konaní. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal jej finančné zadosťučinenie 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľka sa žalobou podanou pôvodne na Okresnom súde Poprad 22. novembra 2019 domáha určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy za špecifikované obdobie. Okresný súd Poprad medzitýmny rozsudkom z 19. júla 2022 určil, že výpoveď z pracovného pomeru (z 28. marca 2019) daná sťažovateľke je neplatná a pracovný pomer trvá. O odvolaní žalovaného rozhodol Krajský súd v Prešove uznesením z 21. marca 2024 tak, že medzitýmny rozsudok zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľke doručené 29. apríla 2024.

3. Dňa 18. mája 2024 bolo sťažovateľke z Okresného súdu Poprad doručené upovedomenie o postúpení veci kauzálne príslušnému okresnému súdu. Spis bol okresnému súdu postúpený 10. júna 2024.

4. Podľa sťažovateľky od začiatku konania po vyhlásenie medzitýmneho rozsudku bol postup súdu plynulý. Následne obdobie je už ovplyvnené prietahmi v namietanom konaní. Písomné vypracovaný medzitýmny rozsudok bol právnej zástupkyňi sťažovateľky doručený až 2. decembra 2022, a to bez zdôvodnenia predĺženia zákonnej lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku. Spis bol na krajský súd postúpený takmer po roku od jeho vyhlásenia. Po vrátení spisu z odvolacieho súdu nebol zo strany okresného súdu urobený žiadny úkon. Sťažovateľka 26. marca 2025 doručila žiadosť o nariadenie termínu pojednávania a následne 20. mája 2025 podala sťažnosť na prietahy v namietanom konaní. Predseda okresného súdu v odpovedi z 19. júna 2025 sťažnosť uznal za dôvodnú a oznámil, že nariadil dohľad vo veci.

5. Sťažovateľka uvádza, že v namietanom konaní dochádza k zbytočným prietahom, a to z dôvodu absolútnej nečinnosti okresného súdu. Ani po viac ako 5 rokoch od trvania sporu nebolo vo veci rozhodnuté.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

6. V podaní doručenom ústavnému súdu 18. novembra 2025 okresný súd uviedol, že nezodpovedá za obdobie, keď bola vec posudzovaná pred Okresným súdom Poprad, a k tomuto obdobiu sa nevie vyjadriť. Poukázal na zaťaženie okresného súdu spôsobené aj presunom nerozhodnutých prebiehajúcich pracovných sporov z Okresného súdu Poprad. V posudzovanej veci prebehlo na predchádzajúcom súde viacero pojednávaní s mnohými vyjadreniami a procesnými návrhmi strán a bolo vykonané množstvo dôkazov. Obsahovo rozsiahly medzitýmny rozsudok bol zrušený len z procesných dôvodov bez vyjadrenia právneho či skutkového názoru vo veci samej. Z tohto dôvodu bolo potrebné vec podrobne naštudovať a oboznámiť sa so všetkými vykonanými dôkazmi, pričom súdny spis má viac ako 500 strán. Okresný súd na základe dôkazného návrhu sťažovateľky, na ktorý nebolo v predchádzajúcom konaní reflektované, vyžiadal od žalovaného doplnenie skutkových tvrdení. Vo veci nariadil okresný súd pojednávanie na 12. december 2025 s perspektívou rozhodnutia vo veci. Teda po roku a pol od postúpenia veci okresnému súdu možno očakávať skončenie konania na prvom stupni. Na základe uvedeného navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

10. Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že predmet napadnutého konania (určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy) sa v zmysle judikatúry subsumuje pod tzv. existenčné veci pracovnoprávnej oblasti (m. m. I. ÚS 244/2017, I. ÚS 541/2020, I. ÚS 62/2023), kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu, implikujúca povinnosť všeobecného súdu organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná, skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03). Ide tak o privilegovaný typ konania, čo odôvodňuje prísnejšie hodnotenie postupu okresného súdu. Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že pracovnoprávnym sporom je potrebné venovať osobitnú pozornosť, a to predovšetkým pri sporoch týkajúcich sa práv zamestnanca na mzdu či na náhradu mzdy (napr. rozsudok vo veci Ruotolo proti Taliansku z 27. 2. 1992, bod 17; rozsudok vo veci Farinha Martins proti Portugalsku z 10. 7. 2003, bod 34; rozsudok vo veci Jírů proti Českej republike z 26. 10. 2004, bod 47). Z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti ústavný súd konštatuje, že pracovnoprávne spory predstavujú bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Uvedené sa vzťahuje aj na prípad sťažovateľky, v ktorej správaní ústavný súd nezistil skutočnosti negatívne vplývajúce na celkovú dĺžku napadnutého konania. Sťažovateľka v postavení žalobcu pristupovala k sporu aktívne, odpovedala na výzvy súdu a snažila sa zjednať nápravu postupu okresného súdu aj prostredníctvom žiadosti o nariadenie termínu pojednávania.

11. V posudzovanej veci je zrejmé, že rozhodujúcim faktorom pri doterajšej dĺžke napadnutého konania sa stal postup súdu prvej inštancie v danej veci. Dĺžku súdneho konania trvajúceho viac ako päť rokov (ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti, pozn.) v pracovnoprávnej veci o určenie trvania pracovného pomeru bez meritórneho rozhodnutia nemožno ospravedlniť zložitou danej veci a ani akýmikoľvek objektívnymi ťažkosťami súdu ako takého. Aj pri existencii okresným súdom uvedených objektívnych ťažkostí (pracovné zaťaženie súdneho oddelenia) nemožno prehliadnuť viac ako ročné obdobie nečinnosti okresného súdu trvajúce v podstate od postúpenia spisu v júni 2024 do nariadenia pojednávania. Počas tohto obdobia okresný súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu veci. Je celkom bez významu námietka okresného súdu, že nezodpovedá za obdobie, keď bola vec posudzovaná Okresným súdom Poprad. Vo vzťahu k sťažovateľkou uvedeným právam, ktorých porušenie namieta, je potrebné konanie pred súdom prvej inštancie vnímať ako jeden celok, a to bez ohľadu na to, ktorý z konajúcich súdov viac či menej prispel k prietahom v konaní.

12. S prihliadnutím na celkovú dobu napadnutého konania, ktorá ku dňu rozhodovania ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti presahuje obdobie 5 rokov a vec nie je právoplatne skončená, berúc do úvahy ničím neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu v kontexte opodstatnenej argumentácie sťažovateľky, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom ústavnej intenzity, preto rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

13. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

14. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľka si v ústavnej sťažnosti uplatnila nárok na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 2 000 eur. Žiadosť odôvodnila neprimeranou dĺžkou napadnutého konania, predmetom sporu a nečinnosťou okresného súdu.

15. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

16. Vychádzajúc z dôvodov uvádzaných sťažovateľkou, s poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, berúc do úvahy aj objektívne okolnosti, ktoré mali určitý vplyv na postup okresného súdu v konaní, deklarovanie porušenia práv sťažovateľky a príkaz konať v napadnutom

konaní, je podľa názoru ústavného súdu primerané priznať sťažovateľke finančné zadostučinenie 2 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

17. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti okresného súdu nahradiť sťažovateľke v určenej lehote trovy konania na účet jej právnej zástupkyne (bod 4 výroku tohto nálezu).

18. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokátky (ktorá nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty, pozn.) v celkovej výške 771,68 eur, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 371 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 14,84 eur).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. decembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu